NN 68/2018 (27.7.2018.), Zakon o šumama

HRVATSKI SABOR

1392

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ŠUMAMA

Proglašavam Zakon o šumama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 13. srpnja 2018.

Klasa: 011-01/18-01/98
Urbroj: 71-06-01/1-18-2
Zagreb, 19. srpnja 2018.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON O ŠUMAMA

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Predmet i cilj Zakona

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se sustav i način upravljanja, gospodarenja, korištenja i raspolaganja šumama i šumskim zemljištima na načelima održivoga gospodarenja, ekonomske i ekološke prihvatljivosti te socijalne odgovornosti.

Interes Republike Hrvatske

Članak 2.

(1) Šume i šumska zemljišta dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku te imaju njezinu osobitu zaštitu.

(2) Šume i šumska zemljišta zaštićuju se, upotrebljavaju, koriste i njima se gospodari na način određen ovim Zakonom i posebnim propisima.

(3) Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) upravlja šumama i šumskim zemljištima u interesu Republike Hrvatske, prema načelu javnosti, predvidljivosti, učinkovitosti i odgovornosti te donošenjem dokumenata i akata u svrhu ostvarivanja interesa Republike Hrvatske, na način da središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove šumarstva povjerava svoja upravljačka prava, s tim da se:

– načelom javnosti upravljanja šumama i šumskim zemljištima osigurava sudjelovanje zainteresirane javnosti u određivanju smjernica i ciljeva upravljanja, gospodarenja, korištenja te raspolaganja šumama i šumskim zemljištima u okviru Nacionalne strategije za šume, Nacionalnog programa za šume i šumskogospodarskih planova, redovitim upoznavanjem javnosti s aktivnostima tijela koja upravljaju ili gospodare šumama i šumskim zemljištima i javnom objavom najvažnijih odluka o upravljanju ili gospodarenju šumama i šumskim zemljištima u Republici Hrvatskoj, dostupnošću javnosti sadržaja šumskogospodarskih planova u postupku i nakon odobravanja te vođenjem Registra šumskogospodarskog područja Republike Hrvatske u elektroničkom obliku, koji se sastoji od više upisnika podataka, uz osiguranje pristupa osnovnim informacijama te obavijestima iz Registra pod razmjernim, nediskriminirajućim i transparentnim uvjetima

– načelom predvidljivosti upravljanja šumama i šumskim zemljištima osigurava načelno jednako postupanje u istim ili sličnim slučajevima vezanim uz gospodarenje, korištenje te raspolaganje šumama i šumskim zemljištima, a postupanja su propisana i razrađena podzakonskim aktima

– načelom učinkovitosti upravljanja šumama i šumskim zemljištima osigurava ispunjavanje trenutne i buduće odgovarajuće ekološke, gospodarske i društvene funkcije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini, kao javnog interesa, uvažavajući socioekonomsku važnost šuma i šumskih zemljišta Republike Hrvatske

– načelom odgovornosti upravljanja šumama i šumskim zemljištima osigurava preuzimanje odgovornosti tijela koje upravlja, odnosno osobe koja gospodari, koristi te raspolaže šumom i šumskim zemljištem u Republici Hrvatskoj, za učinak njihovih aktivnosti i poslovnih procesa na društvo i okoliš, pri čemu te aktivnosti moraju biti u skladu s javnim interesima i poslovni procesi ostvarivati pozitivan učinak na društvo, a sve zajedno temeljeno na načelu održivoga gospodarenja prirodnim resursom.

Načelo održivoga gospodarenja

Članak 3.

(1) Šume i šumska zemljišta specifično su prirodno bogatstvo te s općekorisnim i gospodarskim funkcijama šuma uvjetuju poseban način planiranja, gospodarenja i korištenja na načelu održivoga gospodarenja šumama.

(2) Održivo gospodarenje šumama znači korištenje šuma i šumskog zemljišta na način, i u mjeri, koji održava njihovu bioraznolikost, produktivnost, kapacitet za regeneraciju, vitalnost i potencijal da trenutačno i ubuduće ispune odgovarajuće ekološke, gospodarske i društvene funkcije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini te koji ne uzrokuje štetu drugim ekosustavima.

(3) Primjena načela održivoga gospodarenja šumama u svrhu trenutačnog i budućeg ispunjavanja odgovarajuće ekološke, gospodarske i društvene funkcije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini, uvažavajući socioekonomsku važnost šuma i njihovo pridonošenje ruralnom razvoju, ostvaruje se kroz:

– održivo gospodarenje šumama i višenamjensku ulogu šuma, pri čemu se mnogobrojne robe i usluge isporučuju, odnosno pružaju na uravnotežen način te se osigurava zaštita šuma

– učinkovito korištenje resursa, pri čemu se optimizira doprinos šuma, sektora šumarstva i sa šumom povezanih sektora ruralnom razvoju, rastu i otvaranju radnih mjesta

– odgovornost za šume na globalnoj razini, pri čemu se promiču održiva proizvodnja i potrošnja šumskih proizvoda.

Općekorisne i gospodarske funkcije šuma

Članak 4.

(1) Općekorisne funkcije šuma su:

1. zaštita tla, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava
2. utjecaj na vodni režim i kvalitetu voda
3. utjecaj na plodnost tla i poljodjelsku proizvodnju
4. utjecaj na klimu i ublažavanje posljedica klimatskih promjena
5. zaštita i unapređenje čovjekova okoliša
6. stvaranje kisika, ponor ugljika i pročišćavanje atmosfere
7. rekreativna, turistička i zdravstvena funkcija
8. stvaranje povoljnih uvjeta za divljač i ostalu faunu
9. povećan utjecaj zaštitnih šuma i šuma posebne namjene na bioraznolikost.

(2) Gospodarske funkcije šuma su:

1. proizvodnja drvnih šumskih proizvoda
2. proizvodnja šumskog reprodukcijskog materijala
3. proizvodnja nedrvnih šumskih proizvoda.

Šuma i šumsko zemljište

Članak 5.

(1) Šumom se smatra zemljište koje je suvislo obraslo šumskim drvećem i/ili njegovim grmolikim oblicima, grmljem i prizemnim raščem na površini od 0,1 ha i većoj, gdje se trajno proizvode šumski proizvodi i ostvaruju općekorisne funkcije, a između biocenoze i staništa vladaju uravnoteženi odnosi.

(2) Šumom se smatraju i: šume u zaštićenim područjima prema posebnom propisu; šumski sjemenski objekti tipa sjemenski izvor (ako je sastavni dio šumskog kompleksa) i sjemenska sastojina; spomenici parkovne arhitekture nastali iz prirodnih šuma; zaštitni pojasevi drveća površine od 0,1 ha i veće i širine od 20 m i veće; šumske prosjeke širine do 5 m;

šumske prometnice i svijetle pruge uz prometnicu širine do 5 m; trase vodovoda, odvodnje otpadnih voda (kanalizacije), naftovoda, plinovoda te električnih i ostalih vodova širine do 5 m unutar šumskih kompleksa.

(3) Šumom se ne smatraju: odvojene skupine šumskoga drveća na površini do 0,1 ha; šumski rasadnici; šumski sjemenski objekti tipa sjemenska plantaža, roditeljska stabla, klon i klonska smjesa te sjemenski izvor ako stablo ili grupa stabala nisu sastavni dio šumskog kompleksa; zaštitni pojasevi šumskog drveća površine manje od 0,1 ha ili širine manje od 20 m; drvoredi, parkovi u naseljenim mjestima, botanički vrtovi i arboretumi; šumske prosjeke šire od 5 m, šumske prometnice i svijetle pruge uz prometnice šire od 5 m; površine pod objektima namijenjenima prvenstveno gospodarenju i zaštiti šuma; šumska stovarišta unutar šumskih kompleksa; trase vodovoda, odvodnje otpadnih voda (kanalizacije), naftovoda, plinovoda, električnih i ostalih vodova unutar šumskih kompleksa širine veće od 5 m i kulture kratkih ophodnji na poljoprivrednom zemljištu.

(4) Šumskim zemljištem smatraju se: zemljište na kojem se uzgaja šuma, šumski rasadnici, šumski sjemenski objekti tipa sjemenska plantaža, roditeljska stabla, klon i klonska smjesa; šumske prosjeke šire od 5 m, šumske prometnice i svijetle pruge uz prometnice šire od 5 m; površine pod objektima namijenjenima prvenstveno gospodarenju i zaštiti šuma; šumska stovarišta unutar šumskih kompleksa; neobraslo zemljište koje je zbog svojih prirodnih obilježja i uvjeta gospodarenja predviđeno kao najpovoljnije za uzgajanje šuma te trajnu proizvodnju drvne tvari i/ili općekorisnih funkcija uz unapređenje bioraznolikosti šuma; trstici, bare i močvare unutar šumskih kompleksa; trase vodovoda, odvodnje otpadnih voda (kanalizacije), naftovoda, plinovoda, električnih i ostalih vodova širine veće od 5 m unutar šumskih kompleksa te eksploatacijska polja unutar šumskogospodarskog područja.

Ostvarivanje interesa Republike Hrvatske u načinu upravljanja

Članak 6.

Interes Republike Hrvatske u upravljanju šumskim ekosustavima ostvaruje se provođenjem mjera:

1. gospodarenja šumama i šumskim zemljištima kojima se uz ekološku ravnotežu osigurava trajno održavanje i obnova šuma na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisima

2. zaštite šuma i šumskih zemljišta te zaštite i očuvanja općekorisnih funkcija šuma i bioraznolikosti (čuvanjem šuma, zaštitom šuma od bolesti, štetnika, požara i gradnje objekata u šumi i na šumskom zemljištu, utvrđivanjem posebnih uvjeta izgradnje i dr.), na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisima

3. Nacionalne strategije šumarstva te Nacionalnog programa šumarstva

4. provedbe i nadzora provođenja šumskogospodarskih planova

5. osiguravanja sredstava za održivo gospodarenje šumama

6. razminiranja šuma i šumskih zemljišta

7. sudjelovanja u upravljanju i nadzoru javnog šumoposjednika kao pravne osobe koja je ovim Zakonom ovlaštena za gospodarenje šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske i

8. dugoročnog praćenja stanja šuma.

Nadležno tijelo

Članak 7.

Nadležno tijelo za provedbu ovoga Zakona je središnje tijelo državne uprave nadležno za obavljanje upravnih i drugih poslova u području šumarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Značenje pojedinih temeljnih pojmova

Članak 8.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. *bespravna sječa* je svaka sječa stabala koja nije propisana šumskogospodarskim planovima ili dopuštena sukladno odredbama ovoga Zakona

2. *bioraznolikost* je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekosustava, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta, životnih zajednica te raznolikost ekosustava

3. *divljač* su posebnim zakonom određene životinjske vrste koje slobodno žive u prirodi, na površinama namijenjenim za uzgoj ili intenzivni uzgoj i razmnožavanje u svrhu lova i korištenja

4. *doznaka stabala* je odabiranje, obilježavanje, mjerenje stabala za sječu te obračun drvnog sječivog obujma

5. *Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije* (u daljnjem tekstu: Komora) je samostalna i neovisna strukovna organizacija koja obavlja povjerene joj javne ovlasti, čuva ugled, čast i prava svojih članova (ovlaštenih inženjera šumarstva i drvne tehnologije), skrbi da ovlašteni inženjeri obavljaju svoje poslove savjesno i u skladu sa zakonom te promiče, zastupa i usklađuje njihove interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu

6. *Hrvatska poljoprivredno-šumarska savjetodavna služba* (u daljnjem tekstu: Služba) je specijalizirana javna ustanova za obavljanje poslova savjetodavnih usluga u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu

7. *izvoditelj šumarskih radova* je fizička ili pravna osoba koja je registrirana za izvođenje šumarskih radova te joj je u postupku licenciranja izvoditelja šumarskih radova izdana licencija Komore

8. *konverzija šuma* obuhvaća šumskouzgojne postupke koji se provode u sastojini radi promjene i poboljšanja njezine strukture, a razlikujemo promjene sastojinskog oblika, uzgojnog oblika, degradacijskih oblika šume u uzgojne oblike šuma te promjenu načina gospodarenja šumama

9. *krčenje šuma* je sječa svih ili gotovo svih stabala i/ili njegovih grmolikih oblika u šumi radi provedbe prostornih planova ili izgradnje šumske infrastrukture

10. *licenciranje izvoditelja šumarskih radova* je postupak u kojem pravna osoba s povjerenim javnim ovlastima potvrđuje da osoba koja je podnijela zahtjev za licenciranje (pristupnik) ispunjava propisane strukovne kriterije koji je čine stručno kvalificiranom i poslovno sposobnom za izvođenje radova u šumarstvu, a za što joj se izdaje licencija Komore

11. *lovnogospodarski objekti* su objekti koji su namijenjeni uzgoju i zaštiti divljači na temelju propisa o lovstvu

12. *lovnotehnički objekti* su objekti koji su namijenjeni lovu i korištenju divljači na temelju propisa o lovstvu

13. *lugar* je fizička osoba ovlaštena za čuvanje šuma

14. *nacionalna inventura šumskih resursa* je višenamjensko i cjelovito prikupljanje podataka o šumama i šumskim zemljištima

15. *neovlašteno zauzimanje šuma i šumskih zemljišta* je svako samovoljno zaposjedanje i korištenje šuma i šumskih zemljišta

16. *ovlašteni inženjer* je osoba upisana u Imenik ovlaštenih inženjera Komore

17. *procjena troškova privođenja poljoprivrednoj proizvodnji* obuhvaća troškove nastale prilikom uklanjanja nadzemnih i podzemnih dijelova višegodišnjeg raslinja te poravnanja zemljišta nakon provedenih radova čija je svrha vraćanje površini prvotnu uporabnu namjenu odnosno način uporabe evidentiran u posjedovnom listu

18. *pustošenje šuma* je svaki nezakonit zahvat u šumama i na šumskim zemljištima kojim se remeti gospodarenje šumama i smanjuje buduća vrijednost šuma

19. *Registar* je registar šumskogospodarskog područja Republike Hrvatske koji se vodi u elektroničkom obliku, kao elektronička evidencija koja predstavlja objedinjeni sustav upisnika i registara podataka te računalnih programa za šumskogospodarsko područje Republike Hrvatske, a čija je svrha osigurati učinkovit pristup informacijama i biti potpora pravodobnom donošenju odluka te učinkovitom upravljanju radi ostvarivanja cilja iz članka 1. ovoga Zakona.

20. *šumska sastojina* je dio šume koji se od ostalih dijelova šume razlikuje po vrsti drveća, načinu gospodarenja, načinu postanka, starosti i stadiju razvoja

21. *šumski ekosustav* je dinamična zajednica biljaka, gljiva, životinja, algi i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica u kojem drveće i druga drvenasta vegetacija određuju strukturne i funkcionalne odnose na određenom staništu i pri određenim ekološkim uvjetima

22. *šumski kompleks* je prostorna cjelina koja se sastoji od šume i šumskog zemljišta koji čine šumski ekosustav, a graniči sa zemljištem drugog načina uporabe

23. *šumski požar* je požar u šumi i/ili na šumskom zemljištu

24. *šumski proizvodi* su svi proizvodi šuma i šumskog zemljišta, uključujući:

a) drvni šumski proizvodi su svi drvni dijelovi šumskog drveća i grmlja (oblovina, prostorno drvo, kora, granjevina, korijenje i slično)

b) nedrvni šumski proizvodi su svi nedrvni dijelovi šumskog drveća, grmlja i ostalih sastavnica šumskog ekosustava i usluge koje oni pružaju (listovi, cvjetovi, sjeme, plodovi, pupovi, podzemni dijelovi, gljive, divljač, i slično)

c) šumski reprodukcijski materijal je sjemenski materijal, biljni dijelovi i sadni materijal šumskih svojti i križanaca koji prvenstveno služi za podizanje i obnovu šuma

25. *Tijelo* je središnje tijelo državne uprave za upravljanje i raspolaganje državnom imovinom i koordinaciju upravljanja i raspolaganja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske

26. *urbano šumarstvo* je specijalizirana grana šumarstva koja prilikom provođenja radova gospodarenja šumama i šumskim zemljištima posvećuje posebnu pažnju uzgoju i održavanju ekosustava u urbanim područjima, a obuhvaća i radove čiji je cilj stvaranje što povoljnijih uvjeta za boravak posjetitelja, podizanje estetske i rekreativne vrijednosti prvenstveno urbanih i park šuma te ostalih šuma i šumskih zemljišta koji su izloženi većem broju posjetitelja

27. *zaštićeno područje* je područje zaštićeno na temelju propisa o zaštiti prirode

28. *zaštita šuma* je skup mjera koje su dužne poduzimati osobe koje gospodare šumama radi zaštite šuma od požara, drugih elementarnih nepogoda, štetnih organizama i štetnih antropogenih utjecaja

29. *zavičajna vrsta* (autohtona vrsta) je vrsta koja prirodno obitava u određenom ekološkom sustavu nekog područja.

(2) Ostali pojmovi uporabljeni u ovom Zakonu imaju značenje određeno posebnim zakonima kojima se uređuje područje poljoprivrede i poljoprivrednog zemljišta, područje prostornog uređenja, područje gradnje, područje zaštite prirode, područje vlasništva i drugih stvarnih prava i drugim posebnim zakonima.

(3) Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

DIO DRUGI
GOSPODARENJE ŠUMAMA

Sveeuropski kriteriji za održivo gospodarenje šumama

Članak 9.

(1) Gospodarenje šumama obuhvaća uzgoj, zaštitu i korištenje šuma i šumskih zemljišta te planiranje, projektiranje, izgradnju i održavanje šumske infrastrukture, sukladno sveeuropskim kriterijima za održivo gospodarenje šumama.

(2) Sveeuropski kriteriji za održivo gospodarenje šumom su:

1. održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosustava i njihov doprinos globalnome ciklusu ugljika
2. održavanje zdravlja i vitalnosti šumskog ekosustava
3. održavanje i poticanje proizvodnih funkcija šume
4. održavanje, očuvanje i odgovarajuće poboljšanje bioraznolikosti u šumskom ekosustavu
5. održavanje i odgovarajuće poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno tla i vode)
6. održavanje drugih socijalno-ekonomskih funkcija i uvjeta.

Gospodarenje šumama i zaštita šumskog ekosustava

Članak 10.

(1) Šumoposjednici gospodare šumama održavajući i unapređujući bioraznolikost i krajobraznu raznolikost te skrbe o zaštiti šumskoga ekosustava i pri tome su obvezni:

1. održavati prirodni sastav šume i podržavati zavičajne vrste
2. smještajem i strukturom umjetno podignutih sastojina poticati zaštitu i obnovu prirodnih šuma, a ne povećavati pritisak na njih
3. izabrati vrste za umjetno podizanje sastojina i obnovu degradiranih sastojina obavljati na temelju opće prikladnosti stanišnim uvjetima i ciljevima gospodarenja, dajući prednost zavičajnim vrstama
4. koristiti samo one unesene vrste, provenijencije i varijetete čiji je utjecaj na ekosustav i genetički integritet zavičajnih vrsta stručno procijenjen, a čiji se negativni utjecaj može izbjeći ili umanjiti
5. voditi skrb o svim vrstama u ekosustavu
6. podržavati održiv način gospodarenja na odgovarajućim staništima koji oblikuje vrijedan ekosustav
7. u šumama koje su ugrožene sušenjem i elementarnim nepogodama uspostaviti cjelovitu mrežu nadzora radi sagledavanja kretanja negativnih procesa
8. gospodarenje šumom provoditi na način kojim se ne uzrokuju trajne štete ekosustava te poduzimati mjere za poboljšanje i održanje bioraznolikosti
9. vrstu i način korištenja sredstava pri uzgoju, iskorištavanju i zaštiti šuma prilagoditi posebnostima staništa i vrsta
10. uzgoj, iskorištavanje i zaštitu šuma te gradnju i održavanje šumske infrastrukture prilagoditi zaštiti tla i voda u smislu izbjegavanja štetnih utjecaja na kvalitetu i kvantitetu izvora i akumulacija te slobodno kretanje površinskih i podzemnih voda.